

Månedens jubilæumsfugl

Vi er blevet svigtet af en ekstern skribent, som skulle skrive om en art i oktober måned. Hvad gør man så, når tiden er knap? Vi nåede frem til, at vi så kunne benytte lejligheden til at vise, hvad man kan gøre ved hjælp af Kunstig Intelligens her i 2026.

Vi bad AI om at skrive om gråspurven ud fra følgende: "Skriv en tekst om gråspurven. Teksten skal handle om hvordan gråspurven har ændret sin udbredelse i Danmark fra 1976 til 2026".

Vi skal bestemt ikke til at benytte os af AI fremover, men tankevækkende, hvor meget information man får, fem sekunder efter spørgsmålet er stillet!

Gråspurv (*Passer domesticus*)

Gråspurven har historisk set været en af Danmarks mest talrige og velkendte fugle. Den er ekstremt kulturfugl-afhængig og lever næsten udelukkende i tæt tilknytning til mennesker, bygninger og landbrug. Men kigger man på perioden fra 1976 til 2026, har gråspurven gennemgået en markant og dramatisk ændring i både sin udbredelse og sit antal i det danske landskab.

Gråspurv han med redemateriale. Foto Jesper Leegaard

Den store deroute: Fra 1970'erne til årtusindskiftet

I midten af 1970'erne var gråspurven overalt. Men netop omkring **1976 startede en voldsom nedgang**. Inden for få år i slutningen af 1970'erne blev den danske ynglebestand stort set halveret.

To store samfundsudviklinger var skyld i denne ændring:

1. **Effektiviseringen af landbruget:** Landbruget ændrede sig fra små, alsidige brug med blandet husdyrhold til store, specialiserede og strømlinede industrilandbrug. Stalde og foderlagre, som før stod åbne, blev hermetisk lukkede. Det fjernede gråspurvenes primære vinterføde i form af spildkorn og dyrefoder.
2. **Oliekrise og isolering:** Efter oliekrisen i 1973 begyndte danskerne for alvor at efterisolere huse og renovere tagkonstruktioner. Gamle sprækker, huller under udhæng og utætte tagsten blev lukket. Da gråspurven er en kolonifugl, der bygger rede i hulrum på bygninger, forsvandt dens boligmuligheder i tusindvis over hele landet.

Gråspurve med lyst næb om vinteren. Foto Jesper Leegaard

Stabilisering og fornyet fald frem mod 2026

Efter det store dyk i 1970'erne stabiliserede bestanden sig i en periode fra midten af 1996. Men ifølge data fra [Dansk Ornitologisk Forening \(DOF BirdLife\)](#) begyndte kurven at knække nedad igen fra omkring 2016 og frem mod 2026. Punkttællinger og atlasundersøgelser har vist, at udbredelsen har ændret sig fra at dække stort set hver

eneste krog af Danmark til at blive mere pletvis. Siden 1976 er den samlede bestand blevet reduceret med over 50 %.

Gråspurv hun. Foto Jesper Leegaard

Skiftet fra land til by (og en ny konge på tronen)

Udbredelsesmønstret har ændret karakter:

- **Færre på landet:** Gråspurven er i dag i høj grad forsvundet fra de åbne landbrugsområder, hvor de moderniserede gårde ikke længere kan brødføde dem.
- **Flere i bykerne:** Til gengæld har de resterende flokke i stigende grad søgt ind mod byerne. Her overlever de i gågader, parker, stationsområder og ved udendørs caféer, hvor de lever af brødkrummer og andet madaffald, som mennesker efterlader.
- **Overhalet af fætteren:** Hvor gråspurven i 1976 var den ubestridte konge i de danske haver, er den i dag blevet **overhalet med flere næblængder af skovspurven** (*Passer montanus*). Skovspurven er langt mere fleksibel i sit valg af levested og har nydt godt af danskernes havefodring, mens den mere specialiserede gråspurv har tabt terræn.

Selvom gråspurven i 2026 stadig betragtes som en almindelig fugl i Danmark og er vurderet som "ikke truet" (LC) på den danske rødliste, er dens status i dag en helt anden end for 50 år siden. Den er gået fra at være landets måske mest talrige fugl til en art, der må kæmpe hårdere for at finde både egnede redepladser og føde i det moderne Danmark.

